

Regeringen
Klimat- och näringslivsdepartementet
Naturmiljöenheten
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över remiss, Betänkandet Areella näringar vid vatten (SOU 2023:103)

Er beteckning: SOU 2023:103, diarienummer KN2024/00156.

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Kronobergs län tillstyrker förslaget som helhet. Det är positivt att förutsättningarna för småskaliga verksamheter förbättras genom att det tillkommer ett nytt särskilt skäl för att bevilja strandskyddsdispens, inom ramen för LIS (Landsbygdsutveckling i strandnära läge) i miljöbalken. Länsstyrelsens övergripande vision är "Ett mer hållbart Kronoberg där människor och företag växer tillsammans".

LIS har inte helt fått det genomslag som förväntades när lättnaderna infördes för femton år sedan. Det är fortfarande tveksamt huruvida dessa ytterligare lättnader kommer att göra tillräcklig praktisk skillnad.

Yttrande

Rubrikernas numrering följer remissens indelning.

5.2.1 Vattenbruk bör omfattas av undantagsbestämmelsen, dock inga ytterligare näringar

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Det är rimligt att vattenbruk ska omfattas av undantagsbestämmelserna för strandskydd, eftersom anläggningar kopplade till vattenbruk redan är undantagna prövningen av vattenverksamhet (11 kap. miljöbalken). Det är dock viktigt att alla aspekter beaktas vid prövning enligt 9 kap. miljöbalken av den miljöfarliga verksamheten. En farhåga är att hänsynen till den

allmänrättsliga tillgången till strandområden kan försämrans när den enbart ska ingå i prövningen enligt hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken. Samtidigt stämmer det att vinsterna med vattenbruk är så stora att de ändå bör prioriteras framför allmänhetens tillgång av strandnära mark- och vattenområden.

5.2.3 Det bör införas ett nytt särskilt skäl för dispens från strandskyddet för småskaliga förvärvsverksamheter på landsbygden

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Det är bra att småskaliga förvärvsverksamheter på landsbygden främjas och att livsmedelsstrategins mål om ökad livsmedelsproduktion och hållbar utveckling i hela landet ses över. Det är dock osäkert om införandet av ett nytt LIS-skäl i 7 kap 18 d § miljöbalken kommer att helt uppnå förslagets mål om att förbättra förutsättningarna för näringarnas utveckling, särskilt för småskaliga lantbrukare. Länsstyrelsen instämmer i de slutsatser som dragits vid utvärderingar om LIS; att planprocessen är tids- och resurskrävande med ibland otillräcklig noggrannhet och träffsäkerhet (SOU 2020:78).

Det bör ställas krav på att i de fall förvärvsverksamheten läggs ned ska området återställas. Detta för att det inte för all framtid ska kvarstå många vattenanläggningar så som pirar och små hamnar vilka har en varaktig påverkan på vattenmiljön, men där syftet med att uppföra anläggningarna inte längre finns kvar om förvärvsverksamheten försvinner. Det finns en risk att anläggningarna förändras och används på ett sätt som inte är förenligt med intentionerna i dispensen. Då anläggningarna kan ha en långtgående påverkan på strandskyddets syften är det viktigt att strandmiljön återställs.

6. Omsättningskravet bör delvis justeras

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Förslaget kan inledningsvis öppna upp för större tveksamheter kring om den aktuella verksamheten är en sådan som ska omfattas av undantaget från förbud. För den enskilde näringsidkaren som ska visa att dennes verksamhet omfattas av undantaget kommer den nya regleringen att ställa andra krav på redovisning av verksamheten jämfört med idag. Det kommer också att krävas andra kontroller av tillsynsmyndigheterna gällande verksamhetens planer och ekonomi.

Länsstyrelsen instämmer i utredningens konstaterande att det nu gällande kravet, att näringen ska medföra ett tillskott av betydelse till näringsidkarens försörjning, är högt ställt i jämförelse med vad som gäller skatterättsligt för den som bedriver en bisyssla för att den ska betraktas som näringsverksamhet. Att inom olika områden använda samma förutsättningar och definitioner ger den enskilde större möjlighet att kunna förstå och tillämpa lagbestämmelserna och med det en ökad rättssäkerhet.

Länsstyrelsen ser positivt på förtydligandet i lagrummet vad som ska gälla avseende omsättningskravet.

Ren hobbyverksamhet omfattas fortfarande inte, vilket är bra. Detta framstår enligt länsstyrelsen som tydligt i det föreslagna lagrummet.

Utredningen föreslår att den praxis som utvecklats gällande krav på varaktighet för verksamheten nu ska framgå direkt i lagrummet. Länsstyrelsen ser positivt på detta förslag.

7. Det funktionella kravet bör förtydligas

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Angående det nya förslaget i 7 kap 18 d§ om att "Det strandnära läget ska innebära en fördel för byggnadens, anläggningens, anordningens eller åtgärdens funktion och samma funktionella fördel ska inte kunna uppnås utanför området" behöver det klargöras vad som menas med "området". Dagens LIS-planer varierar i skala och det kan vara svårt att förhålla sig till projekt som kommer i anslutning till men utanför utpekade områden. Länsstyrelsens bedömning är att det även fortsatt kommer att vara svårt för kommunerna att inom en längre tidsperiod i förväg peka ut dessa områden i översiktsplanen. En vägledning behövs och det är bra att förslaget ska följas upp om tre år efter att det ändringarna har trätt i kraft.

Konsekvenser för en hållbar utveckling i länet

Naturturism är ofta beroende av att det finns tillgång till oexploaterad natur, "vildmark". Dessa marker kan omfattas av områdesskydd eller inte. Genom att utvidga LIS-skälet riskerar det som är innehållet i turistupplevelsen att utarmas via en ökad bebyggelse och större anhopning av turister i det orörda och vackra. Denna kumulativa effekt bör utredas närmare, som exempel från länet kan nämnas nationalparken i sjön Åsnen vilken består av stränder och öar. Tack vare strandskyddsbestämmelserna har

området varit skyddat sedan 1950-talet, vilket har bidragit till den vildmarkskaraktär som området idag har. Ett sätt att regionalt arbeta med frågorna är via kommunernas översiktsplaner och gemensamma tillsynsinsatser.

Hotade arter återfinns ofta inom smala biologiska nischer, till exempel i strandzoner. Genom att införa ytterligare lättnader i strandskyddslagstiftningen blir det än viktigare att vid prövning alltid ställa den planerade exploateringen mot strandskyddets syfte så att inte förslaget får negativ inverkan på växt- och djurlivet.

Konsekvenser för social hållbarhet

Naturturism hänger samman med intentionerna att förbättra folkhälsan genom ökade möjligheter till organiserade vistelser i skog och mark. Dock kan det finnas sociala risker med detsamma om det sker på bekostnad av områden som är allemansrättsligt tillgängliga och som i stället endast blir tillgängliga för betalande gäster. Ur ett barnperspektiv är det viktigt att säkerställa fortsatt god tillgång till fria ständer för lek, bad och friluftsliv.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Maria Arnholm med naturskyddshandläggare Maria Lönnqvist som föredragande.

I den slutliga handläggningen har också chef Miljöavdelningen Maria Levin, chef Rättsenheten Ann Jonasson, chef Naturskyddsensheten Maria Unell, planhandläggare Eleonore Björnberg samt vattenhandläggare Elin Wallquist medverkat.

Kopia till: kn.nm@regeringskansliet.se